

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан інженерно-педагогічного
факультету

Кільдеров Д.Е.

«31» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

освітнього рівня бакалавр

галузь знань **01 Освіта/ Педагогіка**

спеціальності **015 Професійна освіта**

освітньої програми **Професійна освіта. Туризм**

Шифр за навчальним планом: ПП2.20

**Освітній процес організовано
з використанням дистанційних форм навчання**

Київ 2021

Розробники програми: Ляшенко Марина Юріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Затверджено на засіданні кафедри теорії та методики професійної підготовки НПУ імені М.П. Драгоманова

«31» серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Титова Н.М.
(прізвище, ініціали)

I. Опис дисципліни
Шифр дисципліни ПП2.20

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка <i>(шифр, назва)</i>	Кількість кредитів – 3 ЄКТС	<i>Методи навчання:</i> Лекції (з презентаціями); інтерактивні методи, активні методи, проблемно-пошукові методи.
Спеціальності: 015 Професійна освіта. Туризм	Загальна кількість годин – 90	
Освітній рівень бакалавр <i>(бакалавр/магістр)</i>	<i>Денна</i>	Практичні заняття відбуваються в системі Moodle.
	<i>Заочна</i>	
Статус дисципліни нормативна	Лекції:	Форми <i>поточного контролю</i> Модульні контрольні
	12	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом (2020)	Практичні заняття:	Модульні контрольні
	20	
Семестр VIII	Лабораторні заняття:	Модульні контрольні
	-	
Тижневе навантаження (год.) аудиторне: 4 год. самостійна робота 7 год.	Індивідуальна робота:	<i>Форма підсумкового контролю</i> ЕКЗАМЕН
	-	
Мова навчання – українська	Самостійна робота:	ЕКЗАМЕН
	58	
<i>Передумови навчання</i> « Основи економічної теорії », « Організація туризму та екскурсійних послуг », « Технологія туристської діяльності », « Основи маркетингу »	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:	ЕКЗАМЕН
	1/2	

Предмет навчальної дисципліни «Основи менеджменту»: вивчення закономірностей, принципів і методів організації управлінської діяльності на підприємствах.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення навчальної дисципліни «Основи менеджменту» базуються на знаннях з навчальних дисциплін: «Основи економічної теорії», «Організація туризму та екскурсійних послуг», «Технологія туристської діяльності», «Основи маркетингу».

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи менеджменту» є вивчення технології прийняття управлінських рішень через призму функцій менеджменту; формування у студентів сучасного управлінського та критичного мислення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи менеджменту» є теоретична та практична підготовка студентів з питань менеджменту; дослідження взаємозв'язків організації із зовнішнім середовищем; вивчення ролі менеджменту та менеджерів для успішної діяльності підприємств різних сфер господарювання; формування вмінь застосовувати принципи, методи і функції менеджменту у своїй професійній діяльності; формування у студентів прагнення до особистісного і професійного саморозвитку; розвиток необхідних комунікативних та лідерських навичок для управління людськими ресурсами та процесами в різних організаційних умовах.

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ зп	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – соціально-економічні умови виникнення й розвитку менеджменту; – сутність основних понять та категорій менеджменту; – класифікація управлінських рішень; – сучасні концепції, принципи та методи менеджменту; – закономірності розвитку організації як об'єкту менеджменту; – загальний зміст основних функцій менеджменту: планування, організації, мотивації, контролю; – процеси комунікації; – керівництво та лідерство, стилі управління; – теорії конфліктів. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – готовність застосовувати на практиці теоретичні положення менеджменту; 	<p>ЗК05. Здатність приймати обгрунтовані рішення.</p> <p>ЗК10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ФК13. Здатність управляти комплексними діями / проектами, відповідати за прийняття</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – здатність здійснювати аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища фірми; – готовність обґрунтовувати стратегію та цілі організації; – здатність реалізовувати на практиці основні функції менеджменту; здійснювати делегування; – обґрунтовувати ресурси діяльності підприємства; – застосовувати методи менеджменту; – налагоджувати комунікації в менеджменті; – вирішувати конфлікти; – формувати організаційну культуру; – самостійно підвищувати свою кваліфікацію та поповнювати знання в галузі менеджменту. 	<p>рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.</p> <p>ФК14. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.</p>
--	---	---

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС 90 годин.

№	Назва модулів і тем	Кількість годин				
		Всього	Аудиторні години			Самостійна роб.
			Всього	Лекційні	Практичні	
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. ВСТУП ДО МЕНЕДЖМЕНТУ	30	8	4	4	22
1	Тема 1.1. Поняття менеджменту та особливості його розвитку як науки. Менеджер в системі управління	16	4	2	2	12
2	Тема 1.2. Управління організаційним оточенням. Управлінські рішення в менеджменті	14	4	2	2	10
Види контролю	<i>Вхідний контроль</i>					
	<i>Контроль на аудиторних заняттях</i>					
	<i>Контроль самостійної роботи</i>					
	<i>Модульна контрольна робота</i>					
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ	60	24	8	16	36

3	Тема 2.3. Планування як загальна функція менеджменту	14	6	2	4	8
4	Тема 2.4. Організація як загальна функція менеджменту	12	6	2	4	6
5	Тема 2.5. Мотивація як загальна функція управління	12	6	2	4	6
6	Тема 2.6. Контролювання та регулювання	11	3	1	2	8
7	Тема 2.7. Керівництво та лідерство. Комунікації у менеджменті. Ділова етика	11	3	1	2	8
Підсум. контроль	ЕКЗАМЕН					
	Всього	90	32	12	20	58

IV. Зміст дисципліни

3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин		Оцінювання в балах
	Всього	в т.ч.	
8 семестр	90		60
Модуль 1. Вступ до менеджменту	30		20
Тема 1.1. Поняття менеджменту та особливості його розвитку як науки. Менеджер в системі управління	16		6
<p><i>Лекція 1. Поняття менеджменту та особливості його розвитку як науки. Менеджер в системі управління</i></p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Суб'єкт та об'єкт управління. 2. Закони та закономірності менеджменту. 3. Класифікація принципів менеджменту. 4. Функції менеджменту та їх класифікація. 5. Методи менеджменту. <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>Основна: 1-5 Додаткова: 8, 9, 15</p>		2	

<p>Самостійна робота. Дослідити історію розвитку менеджменту: донауковий період, школа наукового менеджменту, адміністративна школа менеджменту, школа людських відносин, поведінкова школа. Розкрити концепції та підходи до менеджменту. З'ясувати взаємозв'язок конкретних і загальних функцій менеджменту. Проаналізувати рівні організації та компетентності керівників. Розглянути яким повинен бути сучасний менеджер, ролі керівників та вимоги до менеджерів (професійні та особисті).</p>		12	3
<p>Практична робота № 1. Сутність та значення менеджменту. Історія становлення менеджменту як науки. Методи менеджменту</p> <p style="text-align: center;">Завдання</p> <p>1. Тест в системі Moodle до Теми 1.1. 2. Завдання та ситуаційні вправи, тест Ейнштейна.</p>		2	3
<p>Тема 1.2. Управління організаційним оточенням. Управлінські рішення в менеджменті</p>	14		6
<p>Лекція 2. Управління організаційним оточенням. Управлінські рішення в менеджменті</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <p>1. Організація та її загальна характеристика. Життєвий цикл організації. 2. Сутність поняття «підприємництво». 3. Сутність управлінських рішень та їх класифікація. Процес ухвалення управлінських рішень.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>Основна: 1-5 Додаткова: 6-12 Електронні інтернет-ресурси: 16</p>		2	
<p>Самостійна робота. Дослідити підприємницьке середовище організацій. Здійснити аналіз внутрішнього середовища підприємства. Розглянути індивідуальне і групове прийняття рішень, стилі управління при прийнятті рішень, методи та інструменти прийняття управлінських рішень.</p>		10	3
<p>Практична робота № 2. Управлінський процес. Управлінські рішення</p> <p style="text-align: center;">Завдання</p> <p>1. Тест в системі Moodle до Теми 1.1. 2. Завдання та ситуаційні вправи.</p>		2	3
<p>Модульна контрольна робота 1</p>			8

Модуль II. Функції менеджменту	60		40
Тема 2.3. Планування як загальна функція менеджменту	14		7
<p><i>Лекція 3. Планування як загальна функція менеджменту</i> План лекції</p> <p>1. Зміст планування як функції менеджменту. Види планів та їх класифікація. 2. Стратегічне та оперативне планування. 3. Методи стратегічного управлінського аналізу. 4. Бізнес-планування та його функції. Види та класифікація бізнес-планів.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> Основна: 1-5 Додаткова: 6-15</p>		2	
<p><i>Самостійна робота.</i> Розкрити етапи та методи планування. Розглянути методи стратегічного управлінського аналізу: матриця «товари-ринки» І. Ансоффа, матриця Бостонської групи. Вивчити структуру бізнес-плану та основні вимоги щодо оформлення. Презентація бізнес-плану. Розглянути «Time-менеджмент» - ефективну концепцію планування робочого часу.</p>		8	3
<p><i>Практична робота № 3. Планування як загальна функція менеджменту</i> Завдання</p> <p>1. Тест в системі Moodle до Теми 1.1. 2. Завдання та ситуаційні вправи. 3. Ділова гра з планування.</p>		4	4
Тема 2.4. Організація як загальна функція менеджменту	12		6
<p><i>Лекція 4. Організація як загальна функція менеджменту</i> План лекції</p> <p>1. Поняття організації управління. 2. Характеристика управлінської структури. 3. Основні типи організаційної структури управління, їх переваги та недоліки.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> Основна: 1-5 Додаткова: 6-15</p>		2	
<p><i>Самостійна робота.</i> Розглянути процес проектування організаційних процесів. Проаналізувати особливості процесу делегування. Розкрити поняття: повноваження, обов'язки, відповідальність. Дослідити типи змін в організації: їх причини та шляхи управління ними.</p>		6	3
<p><i>Практична робота № 4. Організація як загальна функція менеджменту</i> Завдання</p> <p>1. Тест в системі Moodle до Теми 1.1. 2. Завдання та ситуаційні вправи.</p>		4	3

Тема 2.5. Мотивація як загальна функція управління	12		7
<p>Лекція 5. Мотивація як загальна функція управління</p> <p>План лекції</p> <p>1. Мотивація як функція менеджменту: поняття та основні категорії. 2. Засоби мотиваційного впливу та їх характеристика. 3. Стимулювання праці. Принципи матеріального стимулювання праці.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>Основна: 1-5 Додаткова: 6-15 Електронні інтернет-ресурси: 17</p>		2	
<p>Самостійна робота. Розглянути змістовні теорії мотивації: теорія ієрархії потреб А. Маслоу, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорія ERG К. Альдерфера, двофакторна теорія Ф. Герцберга. Розглянути процесійні теорії мотивації: теорія сподівань В. Врума, теорія справедливості С. Адамса, комплексна теорія мотивації Портера Лоулера, теорія управління за цілями, теорія партисипативного управління. Дослідити основні критерії мотивації праці персоналу.</p>		6	3
<p>Практична робота № 5. Мотивація як загальна функція управління</p> <p>Завдання</p> <p>1. Тест в системі Moodle до Теми 1.1. 2. Завдання та ситуаційні вправи, кейс.</p>		4	4
Тема 2.6. Контролювання та регулювання	11		6
<p>Лекція 6. Контролювання та регулювання</p> <p>План лекції</p> <p>1. Місце контролю в процесі управління. Види контролю. 2. Основні види управлінського контролю: стратегічний та тактичний.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <p>Основна: 1-5 Додаткова: 6-15</p>		1	
<p>Самостійна робота. Розкрити процес контролю та методи контролювання. Дослідити особливості процесу зворотного зв'язку в менеджменті. Розглянути людський фактор у контролюванні. Вивчити суть функції регулювання. Розкрити види регулювання. Дослідити процес регулювання в організації.</p>		8	3
<p>Практична робота № 6. Контроль як загальна функція менеджменту. Процес регулювання</p> <p>Завдання</p> <p>1. Тест в системі Moodle до Теми 1.1. 2. Завдання та ситуаційні вправи.</p>		2	3

Тема 2.7. Керівництво та лідерство. Комунікації у менеджменті. Ділова етика	11		6
<i>Лекція 7. Керівництво та лідерство. Комунікації у менеджменті. Ділова етика План лекції</i> 1. Природа керівництва. Лідерство та його теорії. Влада. 2. Стилi керівництва. 3. Сутність та роль комунікацій в управлінні підприємством. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> Основна: 1-5 Додаткова: 6-15		1	
<i>Самостійна робота.</i> Розкрити поняття «конфлікт». Проаналізувати особливості управління конфліктами, змінами та стресами. Дослідити міжособові та організаційні комунікації. Управління комунікаційними процесами. Розглянути характеристику основних стилів спілкування та мистецтво публічного виступу. Розглянути сутність поняття «ділова етика». Розкрити поняття «корпоративна соціальна відповідальність» (КСВ): мета концепції та її переваги для стійкого розвитку сучасного підприємства.		8	3
<i>Практична робота № 7.</i> Завдання 1. Тест в системі Moodle до Теми 1.1. 2. Завдання та ситуаційні вправи.		2	3
<i>Модульна контрольна робота 2</i>			8

V. Контроль якості знань студентів

Вхідний контроль проходить у письмовій формі і представляє собою набір тестових завдань.

5.1. Форми і методи поточного контролю

Контроль під час аудиторних занять, основними формами якого є виконання практичних робіт; виконання самостійної роботи: підготовка та захист доповідей, рефератів.

Вивчення кожного змістового модуля навчальної програми закінчується *модульною контрольною роботою*, яка представляє собою набір тестових завдань та метою якої є виявлення рівня сформованості системи знань і вмінь в результаті вивчення дисципліни «Основи менеджменту».

5.2. *Форми і методи підсумкового контролю.*

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Основи менеджменту», проводиться у формі *екзамену*.

5.3. *Критерії оцінювання знань студентів*

Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	
60-64	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За шкалою ECTS оцінку “A” заслуговує студент, який в повному об'ємі виконав та захистив практичні роботи, вільно володіє навчальним матеріалом, переконливо аргументує відповіді та висловлює власне бачення щодо вирішення проблемних питань, вміє знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію і творчо підходить до виконання завдань при самостійній роботі, успішно захищає доповіді та реферати з презентацією.

За шкалою ECTS оцінку “B” заслуговує студент, який в повному об'ємі виконав та захистив практичні роботи; вільно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати та застосувати на практиці; творчо виконує самостійно роботу, успішно захищає та презентує доповіді, реферати, проте може допускатися неточностей під час відповіді, які можуть бути виправлені студентом при першому уточнювальному питанні викладача.

За шкалою ECTS оцінку “C” заслуговує студент, який виконав та захистив практичні роботи, твердо володіє навчальним матеріалом, висловлює свої

міркування, виконує самостійну роботу, захищає доповіді, реферати з презентаціями, проте може допускатися декількох неточностей під час відповіді, особливо під час додаткових питань викладача, який прагне зрозуміти глибинне розуміння і вміння орієнтуватися студента в питаннях дисципліни.

Оцінку “D” заслуговує студент, який виконав та захистив практичні, не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, не може пояснити проблему, хоча може розуміти її, не в повному об’ємі виконав самостійну роботу, має низькі бали з модульних контрольних робіт.

Оцінку “E” заслуговує студент, який виконав та захистив практичні роботи, погано володіє навчальним матеріалом, нелогічно і невпевнено його викладає, не в повному об’ємі виконав самостійну роботу, має низькі бали з модульних контрольних робіт.

Оцінку “FX” заслуговує студент, який не всі виконав та захистив практичні роботи, володіє інформацією, яка становить незначну частину навчального матеріалу, не виконав завдання для самостійної роботи, не пройшов модульні контрольні роботи.

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Види робіт	Оцінка виду роботи	Максимальна кількість
	бали	
8 семестр 4 курс		
1.1. Виконання та захист практичних робіт	0-4	23
1.2. Підготовка та захист самостійної роботи	0-3	21
Модульний контроль (2)	0-8	16
Усього		60
Екзамен		40
Разом		100

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Основна:

1. Гуторова О. О. Основи менеджменту : навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. ХНАУ, 2009. 327 с.

2. Основи менеджменту : підручник для студ. вищ. навч. заклад. / кол. авторів; за ред. А. А. Мазаракі; Харків : 2014. 846 с.

3. Пилипенко А. А., Пилипенко С. М., Отенко І. П. Менеджмент : підруч. (для вищ. навч. закл.). Харк. нац. екон. ун-т. Х. : ІНЖЕК, 2005. 454 с.

4. Стахів О. Г., Явнюк О. І., Волощук В. В. Основи менеджменту : навчальний посібник / за наук. ред. док. екон. наук, проф. М. Г. Бойко. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», 2015. 336 с.

5. Шатун В.Т. Основи менеджменту : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 375 с.

2. Додаткова:

6. Баєва О. В. Основи менеджменту : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : МАУП, 2007. Ч.1. 333 с.

7. Єрмошенко М. М., Єрохін С. А., Стороженко О. А. Менеджмент : Навч. посіб. (для вищ. навч. закл.). Нац. акад. упр. Київ : НАУ, 2006. 652 с.

8. Короткий Г. І., Коротка С. Г., Третяк В. І. Менеджмент : навч. посіб. для менеджерів, підприємців, бізнесменів, керівників усіх рівнів системи упр. та спеціалістів. Держ. акад. житл.-комун. госп-ва. Київ : Варта, 2006. 444 с.

9. Менеджмент : навчальний посібник / Н. С. Краснокутська, О. М. Нащекіна, О. В. Замула та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 231 с.

10. Менеджмент організації. Теорія та практика : навч. посіб. / за заг. редакцією Мошенка Г. Є. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 808 с.

11. Осовська Г. В., Осовський О. А. Основи менеджменту : підручник. Видання 3-є, перероблене і доповнене. Київ : „Кондор”, 2006. 664 с.

12. Страпчук С. І., Миколенко О. П., Попова І. А., Пустова В. В. Менеджмент : навчальний посібник. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2020. 356 с.

13. Федоренко В. Г. Основи менеджменту : підруч. К. : Алерта, 2007. 420 с.

14. Шегда А. В. Менеджмент : підручник. М-во освіти і науки України. Київ : Знання, 2004. 687 с.

15. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О.
Менеджмент : навчальний посібник. Тернопіль : Крок, 2017. 252 с.

3. Електронні інтернет-ресурси:

16. Академія управління. URL : <https://aom.org/about-aom>

17. TED конференції. Бізнес. URL : <https://www.ted.com>